Eduskunnan lakivaliokunnalle
LaV@eduskunta.fi

13.3.2017 1 (2)

Kuuleminen
Hallituksen esitys HE 11/2017 vp (EU-luovuttamislain muuttaminen)

Suomen Asianajajaliitto (jäljempänä ”Asianajajaliitto”) on saanut lakivaliokunnalta kutsun kuulemistilaisuuteen koskien hallituksen esitystä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 54 ja 58 §:n muuttamisesta.

Asianajajaliitto on nimennyt minut edustajakseen asiassa. Kiitän mahdollisuudesta tulla asiantuntijana kuulluksi ja lausun esityksen johdosta kunnioittavasti seuraavaa.

Aluksi

Lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että kiinniottamis- ja luovuttamispyynnön vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten tekisi syyttäjä Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön esityksestä. Lisäksi ehdotetaan, että pyynnön toiselle jäsenvaltiolle erityissäännöstä poikkeamisesta tuomitun vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa varten voisi tehdä vain syyttäjä.

Esitys perustuu siihen, että Euroopan unionin tuomioistuin on viime vuoden lopulla ottanut kantaa ns. EU-luovuttamislain taustalla olevan puitepäätöksen 2002/584/YOS käsitteeseen ”oikeusviranomainen”. Tapauksessa C-452/16 PPU oli kyse siitä, että Ruotsin poliisihallitusta ei katsottu puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi oikeusviranomaiseksi. Tapauksessa C-477/16 PPU EU-tuomioistuin puolestaan katsoi, että Liettuan oikeusministeriötä ei voitu katsoa puitepäätöksessä tarkoitetuksi oikeusviranomaiseksi.

Kanta

Hallituksen esityksessä esitetään, että Rikosseuraamuslaitoksen asema luovuttamispyynnön tekijänä siirretään syyttäjälle silloin, kun kysymys on jo tuomitun vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevasta asiasta. Kuten Asianajajaliitto jo katsoi oikeusministeriölle antamassaan lausunnossa, katson oikeudenhoidon kannalta olevan selkeämpää ja jopa välttämätöntä, että oikeusviranomaisen käsitettä käytetään ja tulkitaan EU:n alueella yhtenäisesti.

Simonkatu 12 B 20 *Puhelin* (09) 6866 120 info@asianajajaliitto.fi
00100 Helsinki *Faksi* (09) 6866 1299 www.asianajajaliitto.fi
Simonsgatan 12 B 20 *Tel.* +358 9 6866 120 info@advokatforbundet.fi
00100 Helsingfors *Fax* +358 9 6866 1299 www.advokatforbundet.fi

Vaihtoehtoina EU-luovuttamislain 54 ja 58 §:ssä tarkoitetuksi oikeusviranomaiseksi jäävät kansallisesti käytännössä syyttäjä ja tuomioistuin. Esitetty näkemys siitä, että syyttäjä on sopivampi viranomainen kuin tuomioistuin tekemään luovuttamispyynnöt vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten, vastaa niin Asianajajaliiton näkemystä kuin omaakin näkemystäni.

Muuta huomioitavaa

Etenkin EU-liitännäisissä asioissa syyttäjille on viime aikoina siirretty paljon tehtäviä, jotka aikaisemmin ovat olleet muiden viranomaisten, ennen kaikkea esitutkintaviranomaisten vastuulla. Sinänsä kehitys on monilta osin kannatettavaa, mutta syyttäjälaitoksen resursointiin tulee suhtautua vakavasti. Vaikka usean yksittäisen lakiesityksen kohdalla todetaan, että syyttäjille tulevat lisätyöt eivät ”merkittävällä tavalla” juuri sen lakiesityksen johdosta lisäänny, voi kokonaisuus kuitenkin näyttäytyä toisenlaisena. Eräänä esimerkkinä viimeaikaisista lainsäädäntöhankkeista on eurooppalaista tutkintamääräystä koskeva direktiivi 2014/41/EU, jonka kansallisen täytäntöönpanon yhteydessä on esitetty (OM:n mietintöjä ja lausuntoja 17/2016), että syyttäjä olisi tutkintamääräykset vahvistava oikeusviranomainen. Syyttäjälaitoksen budjettiin ei kuitenkaan ole varattu lisärahoitusta tältä osin. EU-lainsäädännön vaatimuksista johtuu jatkossakin se, että oikeusviranomaisena ei käytännössä koskaan voi pitää esimerkiksi esitutkintaviranomaista. Näin ollen, kun syyttäjälaitokselle annetaan lainsäädännön tasolla lisää tehtäviä, ei tule pysähtyä arvioinnissa ainoastaan lakikohtaisten uudistusten edellyttämiin mahdollisesti vähäisiin työmäärän lisäyksiin, vaan katsoa tehtävien lisääntymistä kokonaisuutena.

Johtopäätökset

Mainituilla perusteilla esitys on kannatettava mutta kuten Asianajajaliitto jo oikeusministeriölle on korostanut, tulee syyttäjälaitoksen resurssien riittävyyteen tehtävien lisääntymisen johdosta kiinnittää vakavaa huomiota nimenomaan kokonaisuutena. Oikeusturvan toteutuminen vaarantuu, mikäli syyttäjälaitoksen tehtäviä lisätään monilla alueilla eikä samalla pidetä huolta siitä, että sen resurssit on riittävällä tavalla turvattu.

Helsingissä, 13. maaliskuuta 2017

Jussi Sarvikivi
asianajaja
Helsinki